Redaktionsledelsens forord

Det digitale er blevet en grundlæggende infrastruktur for vores hverdagsliv. Vi arbejder, elsker, organiserer os, søger viden, diskuterer politik, dyrker sex, møder hinanden og fremstiller os selv gennem digitale teknologier og platforme. Samtidig får algoritmiske systemer og de store techvirksomheder, der ejer og driver dem, stadig større indflydelse på, hvad vi ser, hvem der bliver synlige, hvordan mennesker kategoriseres, og hvilken viden der bliver mulig at producere. Med den hastige udbredelse af generativ kunstig intelligens bliver denne indflydelse stadig mere mærkbar i vores sociale og politiske liv, vores intime relationer og den akademiske vidensproduktion.

For kønsforskningen samler det digitale en række af feltets mest grundlæggende spørgsmål om magt, forskel, krop, subjektivitet og vidensproduktion. Digitale teknologier griber ind i eksisterende kønnede, racialiserede og seksualiserede magtforhold (Nirmalarajan, 2025; Sløk-Andersen, 2011), samtidig med at de skaber nye betingelser for identitet, fællesskab, intimitet, arbejde og politisk deltagelse (Myles & Lewis, 2019; Løntoft, 2014; Raun, 2011). Sociale medier kan skabe forbindelser og modoffentligheder (Fabricius, 2024), og de fungerer samtidig som infrastrukturer for misogyni, racisme, homo- og transfobi og andre former for digital vold (Kristensen, 2023; Uldbjerg, 2021). Data kan synliggøre ulighed, mens de kategorier, som data organiseres gennem, selv kan reproducere og forstærke den (Henningsen, Steffensen & Christensen, 2017; Hill, 2017; Sløk-Andersen, 2011). Generativ kunstig intelligens kan udvide adgangen til kommunikation og vidensproduktion og aktualiserer samtidig velkendte feministiske spørgsmål om autoritet, bias, arbejde, krop og epistemisk magt (Birhane & Guest, 2021).

I regi af velfærdsstaten anvendes digitale og algoritmiske systemer i stigende grad til at kategorisere borgere, forudsige risici og understøtte eller automatisere administrative beslutninger om økonomi, sociale ydelser, sikkerhed, familieforhold og adgang til offentlige tilbud. Når historiske data, administrative kategorier og eksisterende sociale uligheder bygges ind i sådanne systemer, kan diskriminerende mønstre reproduceres i stor skala og samtidig blive vanskeligere at gennemskue og anfægte (Nirmalarajan, 2025; Sløk-Andersen, 2011).

Feministisk forskning har en lang tradition for at undersøge medier og teknologier som steder, hvor køn produceres, reguleres, forhandles og udfordres. Tidlige feministiske medieanalyser rettede blandt andet opmærksomheden mod repræsentation: Hvem blev synlig i medierne, hvordan blev kvinder og mænd fremstillet, hvem fik lov til at tale, og hvilke kønnede forestillinger cirkulerede gennem film, tv, reklamer og nyhedsmedier? Gennem årene er disse spørgsmål blevet forbundet med analyser af selve mediernes og teknologiernes arkitekturer og virkemåder. Medier former offentligheder, kroppe og subjektiviteter, og teknologier bærer sociale normer, kategorier og magtrelationer med sig (Løntoft, 2014; Nebeling Petersen, Nielsen & Nørgaard, 2014; Raun, 2011).

Feministisk medieforskning udgør i dag et bredt, tværdisciplinært forskningsfelt, der forbinder spørgsmål om repræsentation, kultur og offentlighed med analyser af teknologi, materialitet, affekt, subjektivering, køn og seksualitet samt politik og økonomi. Medier udgør her både kulturelle udtryk, teknologiske infrastrukturer og sociale betingelser for, hvordan køn og seksualitet kan leves, erfares og gøres.

Som litteraturlisten til dette forord vidner om, går *Kvinder, Køn & Forsknings* engagement i medier tre årtier tilbage. I 1995 udkom temanummeret *Køn og medier*, og allerede tre år senere fulgte *Køn i cyberspace*. På det tidspunkt var internettet endnu et relativt nyt fænomen, og "cyberspace" betegnede et tilsyneladende nyt socialt rum, hvis muligheder endnu var vanskelige at overskue. Artiklerne spurgte blandt andet, hvad cyberspace overhovedet var og kunne betyde for køn (Markussen, 1998). De undersøgte pigers brug af computere og spørgsmålet om en mulig "afmaskulinisering af IT" (Håpnes & Rasmussen, 1998), ligesom de analyserede fænomenet chatgrupper og de nye "kropsløse" og "kønsløse" muligheder, der opstod gennem "computer cross-dressing" (Stuedahl, 1998).

Set fra 2026 er der noget på én gang historisk fremmedartet og bemærkelsesværdigt genkendeligt over artiklernes spørgsmål. Mange af de konkrete teknologier, begreber og digitale praksisser har ændret sig radikalt. Alligevel beskæftigede artiklerne sig allerede i 1990'erne med spørgsmål, som fortsat præger debatten i dag: om adgang til teknologi, digitale muligheder for at forskyde køn og identitet og risikoen for, at eksisterende sociale hierarkier kunne genskabes gennem nye teknologier. Med inspiration fra blandt andre Donna Haraways "cyborgfeminisme" blev det teknologiske og det sociale tænkt sammen (Markussen, 1998; se også Lykke, 1999), samtidig med at nummeret allerede dengang advarede mod den fremskridtsoptimisme og historieløshed, som let kunne ledsage forestillingen om internettet som et nyt og frigørende rum.

Da tidsskriftet i 2014 igen satte forholdet mellem medier og køn på dagsordenen med temanummeret *Medier, offentligheder, køn*, havde både internettet og forskningsspørgsmålene forandret sig. Sociale medier var blevet en del af hverdagen, og interessen rettede sig i højere grad mod medier som sociale og materielle miljøer. Temanummeret beskrev digitale medier som steder, hvor mennesker opholder sig, skaber relationer og danner offentligheder og modoffentligheder (Nebeling Petersen, Nielsen & Nørgaard, 2014). Fokus var på, hvordan medier aktivt medvirker til at producere virkeligheder, kroppe og subjektiviteter. Få år senere flyttede opmærksomheden sig igen. I 2017 udgav tidsskriftet *Quantitative Methods, Big Data and Gender.* Her blev data selv gjort til et feministisk metodologisk og politisk spørgsmål. Hvordan kan feministisk forskning arbejde med kvantitative metoder uden at naturalisere de kategorier, den undersøger? Hvordan får tal og datavisualisering autoritet? Hvilke politiske konsekvenser har de måder, data produceres, kategoriseres og fremstilles på? (Henningsen, Steffensen & Christensen, 2017)

Gennem årene har nye medieteknologier føjet nye problemstillinger til de gamle spørgsmål om repræsentation og adgang er blevet suppleret af spørgsmål om cyberspace og digitale identiteter, medierede offentligheder, dataficering, algoritmer og kunstig intelligens. Flere af de feministiske grundspørgsmål har samtidig vist sig bemærkelsesværdigt vedholdende gennem de sidste tre årtier: Hvem får adgang og autoritet? Hvem og hvad repræsenteres? Hvordan produceres køn og seksualitet gennem medier og teknologier? Hvilke former for liv og fællesskab bliver mulige? Hvilke hierarkier reproduceres? Og hvordan kan feministisk forskning udvikle metoder, der gør disse processer synlige og mulige at kritisere?

Det er denne lange samtale, det aktuelle temanummer *(En)Gendering the Digital* skriver sig ind i. Temaredaktørerne tager i deres indledning blandt andet afsæt i 1990'ernes cyberfeministiske forestillinger om internettet som et potentielt frigørende rum og undersøger, hvad der er sket med dette løfte i en digital kultur, som i stigende grad organiseres gennem globale platforme, kommercielle infrastrukturer, algoritmiske systemer og kunstig intelligens. Nummerets bidrag bevæger sig fra generativ kunstig intelligens, digitale arkiver og feministiske datametoder til trans-sundhedsfællesskaber, digital medieret chemsex, online misogyni, manosfæren og digital militarisme. På tværs af disse forskellige genstandsfelter træder det digitale frem som et konfliktfyldt terræn, hvor kønnede og seksualiserede magtrelationer reproduceres, omformes og udfordres.

Da *Køn i cyberspace* udkom i 1998, var forestillingen om cyberspace som et relativt åbent eksperiment med identitet, kommunikation og sociale relationer stadig ny og genstand for både håb og kritik. I dag ved vi langt mere om, hvordan digitale rum formes af og selv former kroppe, infrastrukturer, økonomier samt politiske og sociale magtforhold. Alligevel står en grundlæggende feministisk problemstilling fortsat åben: Hvilke relationer, vidensformer, offentligheder, identiteter og måder at leve på kan digitale teknologier muliggøre, og under hvilke betingelser? Det nye temanummer fastholder denne spænding og viser, hvorfor feministiske, queer, trans, intersektionelle

og dekoloniale perspektiver er afgørende for at forstå den digitale samtid.

Vi vil gerne rette en stor tak til temaredaktion, Maja Brandt Andreasen, Kai Roland Green, Tara Mehrabi og João Florêncio, for deres omfattende arbejde med at udvikle, samle og redigere dette temanummer. Tak også til alle nummerets forfattere for deres bidrag til et felt, som udvikler sig med næsten samme hast som de teknologier, det undersøger, og for at åbne nye spørgsmål om forholdet mellem køn, seksualitet, magt og digital teknologi.

God læselyst!

På redaktionens vegne,

Michael Nebeling Petersen, Camilla Bruun Eriksen og Mons Bissenbakker

LITERATURE

Birhane, A., & Guest, O. (2021). Towards decolonising computational sciences. *Kvinder, Køn & Forskning,* 21(1): 60–73. https://doi.org/10.7146/kkf.v29i2.124899

Fabricius, C. J. (2024). 'A place for everyone who gets it': Instacartooning as Feminist Activism. *Kvinder, Køn & Forskning,* 24(2): 164–179. https://doi.org/10.7146/kkf.v37i2.143850

Henningsen, I., Steffensen, T., & Christensen, H. R. (2017). Quantitative methodologies and big sata. *Kvinder, Køn & Forskning*, 17(1): 3-7. https://doi.org/10.7146/kkf.v26i1.97083

Hill, R. L. (2017). The political potential of numbers: data visualisation in the abortion debate. *Kvinder, Køn & Forskning,* 17(1): 83–96. https://doi.org/10.7146/kkf.v26i1.109789

Håpnes, T., & Rasmussen, B. (1998). Internet og multimedia – avmaskulinisering av IT? *Kvinder, Køn & Forskning,* 98(1): 34-47. https://doi.org/10.7146/kkf.v0i1.28420

Kristensen, M. S. (2023). "We are never allowed to just be ourselves!": Navigating Hegemonic Danishness in the Online Muslim Counterpublic. *Kvinder, Køn & Forskning*, 23(2): 113–129. https://doi.org/10.7146/kkf.v36i2.132551

Lykke, N. (1999). Posthumane visioner: En postkønnet eller kvindelige cyberkultur? *Kvinder, Køn & Forskning*, 99(2):43-52. https://doi.org/10.7146/kkf.v0i2.28411

Løntoft, M. (2014). Talk dirty to me! Sexblogging som performativ intervention og medieret tilblivelse. *Kvinder, Køn & Forskning*, 14(3): 8-21. https://doi.org/10.7146/kkf.v0i3.28504

Markussen, R. (1998). Køn i cyberspace. *Kvinder, Køn & Forskning*, 98(1): 5-21 https://doi.org/10.7146/kkf.v0i1.28418

Myles, D., & Lewis, K. (2019). Constructing injustice symbols in contemporary trans rights activisms. *Kvinder, Køn & Forskning,* 19(3-4), 24–42. https://doi.org/10.7146/kkf.v28i2-3.116306

Nebeling Petersen, M., Nielsen, L. Y., & Nørgaard, S. (2014). Medier, offentligheder, køn. *Kvinder, Køn & Forskning*, 14(3): 3-7. https://doi.org/10.7146/kkf.v0i3.28168

Nirmalarajan, L. Y. (2025). Invisible walls in the digital welfare state: How parents navigate marginalization and agency in digitally mediated encounters. *Kvinder, Køn & Forskning*, 25(2): 142–157. https://doi.org/10.7146/kkf.v38i2.149908

Raun, T. (2011). Mand nok? - Om kropsliggørelser og maskulinitetsfortællinger i transkønnedes video blogs på YouTube. *Kvinder, Køn & Forskning*, 11(3-4): 20-30. https://doi.org/10.7146/kkf.v0i3-4.28032

Sløk-Andersen, B. (2011). Køn som infrastruktur. Kvinder, Køn & Forskning, 11(2): 22-30 https://doi.org/10.7146/kkf.v0i2.28043

Stuedahl, D. (1998). Kropsløs og kønsløs – Om kønsidentitet på internettet. *Kvinder, Køn & Forskning*, 98(1): 22-33. https://doi.org/10.7146/kkf.v0i1.28419

Uldbjerg, S. (2021). Writing victimhood: A methodological manifesto for researching digital sexual assault. *Kvinder, Køn & Forskning*, 21(1): 27–39. https://doi.org/10.7146/kkf.v29i2.124893